

BESZÁMOLÓ AZ OROSHÁZI SZARMATA RÉGÉSZETI KONFERENCIÁRÓL (2003. június 28–29.)

VÖRÖS GABRIELLA*

A konferencia első napjának reggelén, az ásatási szezon kellős közepén, a helyi gimnázium kihalt épületében gyülekezett a szarmatakor kutatása iránt elkötelezett kollegák, régészhallgatók csoportja. Mivel a szervezés már kora tavasszal megkezdődött, Rózsa Zoltán a Szántó Kovács János Múzeum igazgatója és munkatársai következetes munkája eredményeképpen az előzetes jelentkezéseknek megfelelően számosan összejöttünk, az ünnepélyes, de egyben kellemesen családias megnyitóra. A szervezésben a frissen alakult szegedi székhelyű Barbaricum Részeti Társaság tagjai is részt vettek, ugyanúgy, mint a konferencia első napjának végén megnyitott régészeti kiállítás rendezésében és kivitelezésében. A szarmaták dél-alföldi leleteit bemutató kiállítás a szentesi, a szarvasi, a békéscsabai és az orosházi múzeum anyagából állt össze. A szakmabeliek legnagyobb öröme a szabadkai Városi Múzeum tárgyai is helyet kaphattak a kiállításon, sőt a délvidéki leletek jelentették a kiállítás leghangsúlyosabb részét.

A konferencia a szarmatakor teljes időszakát felölelte, beleértve a temetőket és a településeket is. A térképekkel és helyszíni felvételekkel illusztrált, a leletek sokaságát bemutató beszámoló legtovább egy-egy lelőhelyhez kötődött. Voltak közöttük régi feltárásokkal foglalkozó előadások (Rózsa Zoltán: Békéssámson-Erdőháti-halom szarmata telep és temető, Nagy Dániel: Orosháza-Máv homokbánya szarmata temetője), és egészen új kutatási eredményekről is szó esett, melyek közül kettő a Csongrád megyei autópálya ásatásokhoz kötődött (Béres Mária: Szatymaz-makraszéki iskola szarmata település házai, Kürti Béla: Szarmata temető Kiskundorozmán). Szekeres Ágnes (Szabadka) egy késő szarmata település objektumait mutatta be Kanizsáról, értelmezve a jelenségeket, a település szerkezetét. Ugyancsak településsel foglalko-

zott Cseh János anyaga Szolnok környéki ásatásainak rövid bemutatásával. Az előadások egy része legendás, részben kiállításokról, részben publikációkból is ismert lelet együttesekről szólt, melyek eddig párhuzam nélkül állnak az alföldi szarmaták emlékanyagában (Juhász Irén: Hogyan került Szarvasra egy római mázas edény, Dinnyés István: A jászkarajenői csontfaragványok). A fiatalok közül két szegedi régészhallgató Sóskun Kornél (Kiskunfélegyháza-Pap dűlő szarmata települészet) és Wilhelm Gábor (Szarmata sír Felgyőrről – Adatok a lemezes peltafibulák barbaricum elterjedéséhez) jelentkezett egy-egy beszámolóval. Összefoglaló, számos történeti kérdést is érintő előadást hallhattunk Vaday Andreától, aki a dél-alföldi késő szarmata telepének témakörén belül a tiszaföldvári telep izgalmas, eddig sehol máshol nem tapasztalható jelenségeiről szólt, melynek öntőműhelyét most láthatta először a szakmai közönség. Vörös Gabriella a készülő madarasi monográfia egyik fejezetéből kiindulva a gyermeksírok értékelésének módszertani nehézségeire mutatott rá. A meghívottak között szerepelt az „ellenség” kutatója, a római korról foglalkozó Mráv Zsolt, aki élvezetes, és fordulatokban gazdag előadást tartott Egy erőd, amely sohasem készült el címmel, a Gödújtelepi későrómai erőd területén folytatott kutatásokról.

A konferencia egy hosszúra tervezett sorozat legelső összejövetele volt. Legfőbb érdeme, hogy a különböző területeken, múzeumokban és egyéb kutatóhelyeken dolgozó kollegák e szűkebb korszak eredményeiről tájékoztatták egymást. Többször elhangzott a két nap folyamán, hogy a késővaskortól az avarkorig tartó időszak kutatása máig méltánytalanul elhanyagolt területe a hazai régészet tudománynak. Alapvető célunk az volt, hogy megismerkedjünk eddig még közöletlen, vagy pedig átértékelésre megérett, raktárakban elfekvő, régi leletanyagokkal, de az előadásokon és az előadásokat követő vita során számos módszertani kérdés is felmerült.

* Vörös Gabriella, Móra Ferenc Múzeum, H-8001 Szeged, Roosevelttér 1-3.

Nyilvánvalóvá vált például, hogy a szarmata települések belső időrendjének kérdései máig megválaszolatlanok, a leletek alapján nagyon nehéz megbízható, egyetlen lelőhelyen túlmutató, belső kronológiai rendszert kialakítani. A kor-szakhoz közvetlenül kapcsolódó numizmatikai kutatások Farkas Edit előadása révén (Severus-kori éremleletek a szarmata barbaricumból) egyszerre jelentenek fogódzópontot, de ugyanakkor számos újabb kérdőjelet is a pénzforgalom-kereskedelem kérdésköréhez.

A szarmata régészeti kiállítás megnyitóján a kollegákon kívül részt vett a város vezetése is,

amely egyértelműen azt bizonyította, hogy az Orosházához immár fenntartása miatt is kötődő gyűjtemény és kiállítóhely milyen fontos szerepet játszik a szűkebb közösség életében. Biztató, hogy a tervek szerint a leadott kéziratok megjelennek a múzeum gondozásában, mégpedig a Szántó Kovács Múzeum Évkönyve sorozatának önálló, hetedik kötetében. Az évente megrendezendő konferencia sorozat következő állomása a szegedi múzeum lesz, ahová a tervek szerint egy szűkebb tematikával meghirdetett, a szélesebb szakma számára is nyitott találkozót tervezünk.